

1 | SMÍCHOV – THE INTERSECTION OF PRAGUE’S MODERN HISTORY

Adam Klsák

The first mentions of the settlement in the Smíchov area come from the 13th–14th century, and the origin of the name and its meaning are not unequivocally clarified (Jungmann, 2007; Semotanová et al., 2016). According to Zelinka (1955), the name is derived from the mixing of the population after the parcelling of the Carthusian monks in 1386, when the population from various settlements moved into the area. Today, Smíchov is the largest area and the most populous cadastral unit in the city district of Prague 5. It is discussed in a number of publications devoted to Prague as a whole (e. g. Hruža, 1989; Semotanová et al., 2016). Jungmann (2007), Morkusová (2007), Bečková (2012) or Horčáková et al. (2013) deal specifically with Smíchov, as do scientific articles and university theses. Temelová (Temelová, 2005; Temelová, Novák, 2007) thoroughly researched the social, physical and functional changes in the area, Hruška (2013) examined the phenomenon of homelessness using the example of Smíchov, and Rathová (2014) researched the revitalisation of local brownfields.

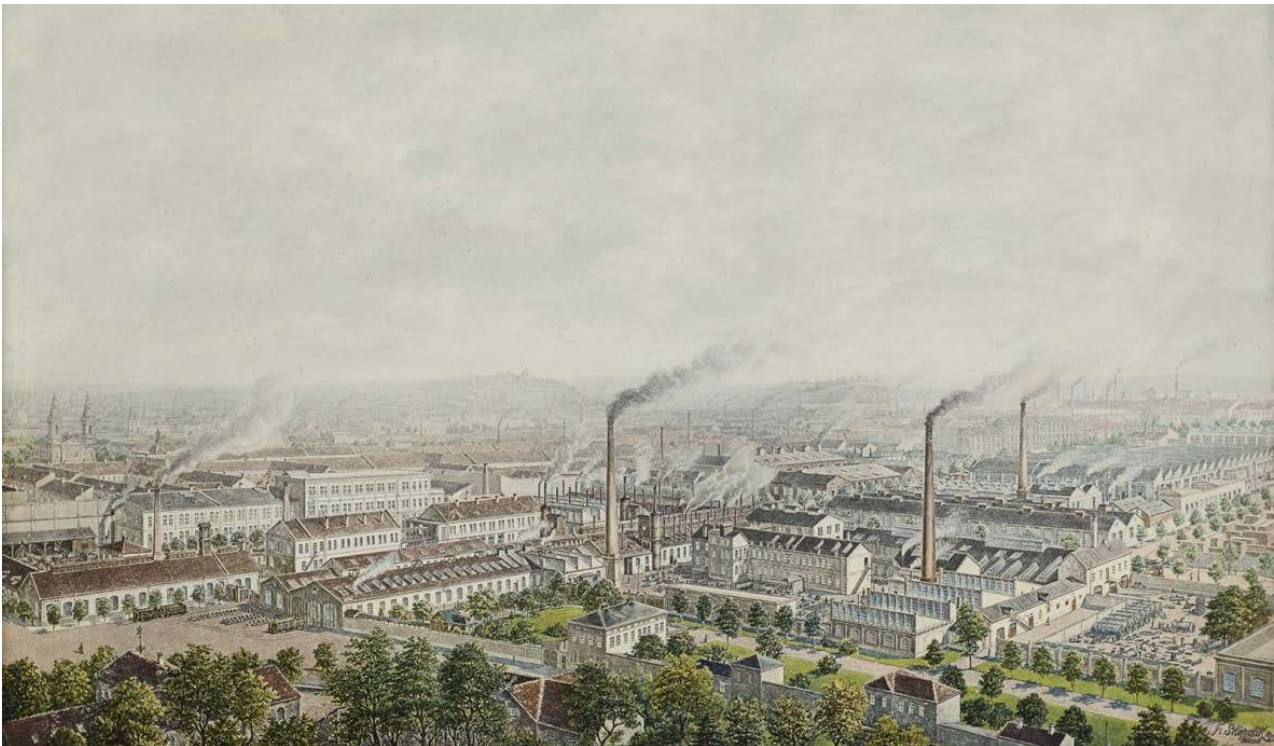

Figure 1.1: Ringhoffer's factories and the industrial Smíchov.

Source: Česká televize (2017).

The Smíchov area was originally a rural landscape with a number of vineyards, gardens and orchards, whose only de facto industry was several brickyards. Due to its picturesque and proximity to Prague, it was a popular destination for the recreation of the nobility and the bourgeoisie in the 18th century (Jungmann, 2007; Semotanová et al., 2016). A great number of farmsteads used to be scattered in the territory of Smíchov, whose names have been so well-known that they are still used in local toponymy – and in some cases even survived the physical existence of these buildings. Among those still standing are, for example, Bertramka, Hřebenka, Klamovka or Santoška, from the already defunct Mrázovka or Kesnerka. However, the arrival of the industrial revolution in the first half of the 19th century changed the character of Smíchov fundamentally (Votrubec, 1965; Semotanová et al., 2016). The advantageous location by the river and the flat terrain provided an ideal space for building industry and its infrastructure. The first manufacturers and factories were engaged in textile production, but machinery and food industries prevailed alongside the advancing industrialisation. The most recognized representatives of the mentioned branches from this period are certainly Porges' printworks and Ringhoffer's factories (later Tatra or ČKD; Figure 1.1) and Smíchov Brewery (Jungmann, 2007; Semotanová et al., 2016). The connection of Smíchov to the railway during the last third of the 19th century and getting one of the first functioning Prague electric tracks had played an important role for this development (Bečková, 2012).

Accommodation capacities in the form of apartment buildings for their employees also began to rise rapidly around industrial areas. In the adjacent slopes and on the hills away from the industrial bustle, villa residential quarters of wealthier inhabitants had gradually grown and encircled older farmsteads (Figure 1.2). Thus, within a few decades, Smíchov developed from the airy green outskirts of Prague into an important industrial residential suburb (Votrubec, 1965). Smíchov gained the status of an official suburb in 1838, in 1903 it was promoted to a town and in 1922 it became part of Greater Prague alongside many districts of today's inner city (Boháč, 1923; Horčáková et al., 2013; Semotanová et al., 2016). Král (1946) described Smíchov as the oldest suburb of Prague, although according to the official status it was in fact Karlín (Míka, 2011; Semotanová et al., 2016). In the interwar period, the residential significance of the district continued to grow, and efforts were made to improve social conditions and living standards, which resulted in the construction or reconstruction of a number of apartment buildings, but also, for example, the „Ženské domovy“ [*Women's Homes*] project.

Figure 1.2: *Villa quarter Kesnerka.*

Photo: *Adam Klsák (2019).*

Shortly after the Second World War, probably the last biggest change in the delimitation of Smíchov took place – the cadastral unit lost a relatively large part of the territory in favor of Radlice from the west, but expanded to a part of the territory until then belonging to Hlubočepy. Under socialism, Smíchov stagnated in general. The regime's priority was the construction of housing estates, and working-class neighbourhoods such as Smíchov or Žižkov were considered an undesirable symbol of the previous capitalist era. On the other hand, important milestones for future development were the construction of the metro line B, completion of the Strahov tunnel, or the relocation of ČKD Tatra to Zličín, which was decided at the turn of the 1970's and 1980's (Morkusová, 2007).

A completely new chapter in the history of Smíchov was later opened by the Velvet Revolution, which, in the conditions of a renewed free market economy and political and social freedom, enabled an extensive transformation of the gradually deindustrialised quarter. The area around the Anděl metro station underwent the most distinct transition, when a new commercial and administrative heart of a district with city-wide significance grew there (Temelová, Novák, 2007). Votrubec (1965) mentioned the Anděl intersection as one of the busiest in the city and nowadays this is even more true. In the near future, the development of the locality will be followed by the construction of a brand new “Smíchov city” complex (Figure 1.3), which will be the most significant imprint of the postmodern era so far.

Historical development of the population of Prague and its suburbs in the 19th century, the growth of the oldest suburbs

Figure 1.3: Brand new face of Smíchov – Smíchov city complex.
Source: Sekyra group (2020).

Development of the number of inhabitants, houses and apartments

Data on the increase in population and houses correspond to the above-mentioned findings on the rapid development of Smíchov since the middle of the 19th century, which peaked at the turn of the century and then stabilised during the interwar period (population development chart). While in 1844 less than 2,500 people lived in Smíchov, in 1900 it was almost 50,000. Smíchov reached its population maximum in the 1960s, and since then its population has decreased by almost half. In recent decades, the population has stabilised at around 35,000.

It is evident from the age structure graph and the main map that most of the compact block-character "lower" Smíchov was built by the beginning of the First World War, while further development was already slower. During the First Republic (interwar) era, the existing structures had been completed and individual construction on the Smíchov hillsides and hills continued. Under socialism, Smíchov was built rather non-compactly and mostly individually, or in the form of smaller housing estates like at Kesnerka or Malvazinky, with regard to the above-mentioned priorities. We can consider the Podbělohorská housing estate to be the only larger housing estate site from the period of socialism. The number of houses has been approximately the same since the 1950s, but the number of flats in them has decreased since the 1980s, as in most other districts of the inner city. This is probably a manifestation of higher demands on the quality of housing, but also partly a result of the transformation of some

residential structures into commercial ones. Distinct physical changes in Smíchov are evidenced by the large number of defunct structures (main map), which gave way to the newly defined functions of these spaces. In the case of Smíchov, the decline of industry mainly gave way to residential, commercial and administrative functions. But as already mentioned, in some localities, the residential function has also receded. Table 1.1 captures the settlement structure and shows the number of houses and inhabitants in individual parts of Smíchov. The data are based on the 1930 population census.

Settlement	Character	Number of houses	Population
Smíchov	district	1 921	59 319
Na Malvazinkách	colony, cluster of temporary dwellings	84	384
dispersed temporary dwellings	dispersed temporary dwellings	20	117
Spiritka	cluster of houses	2	64
Císařka	cluster of houses	1	19
Fialka	cluster of houses	1	30
Hybšmanka	individual house	1	44
Dolejší Kesnerka	individual house	1	32
Hořejší Kesnerka	individual house	1	67
Klimentka	individual house	1	15
Knejslovka	individual house	1	45
Šalamounka	individual house	1	38
Šmukýřka	individual house	1	8
Závěrka	individual house	1	13
Smíchov – total	district	2 037	60 195

Table 1.1: Settlements forming the cadastral territory of Smíchov (Census 1930).

Source: *Statistický lexikon (1934)*.

Development of the social environment and age structure

Historically, it was possible to find relatively significant differences in the territory of Smíchov in terms of the socio-economic status of the population, and to some extent they persist to this day. Smíchov was traditionally considered an industrial and workers' district, but Moschelesová (1937), in sharp contrast to the neighbouring Košíře or Radlice, classified it as a socially strong area. Apart from factories, technical infrastructure and mostly block construction of workers' apartment buildings on the riverbank plain by Vltava, Smíchov also includes extensive surrounding residential areas in the Strahov slopes (Hřebenky, Klamovka) or at Malvazinky and Kesnerka. This led to kind of a dualistic perception of Smíchov (see e. g. Král, 1947). In practice, however, it was a more complex mosaic of social and physical forms.

In 1900, there was a relatively balanced mix of occupations in "lower Smíchov" (in addition to the working class, clerks and small entrepreneurs were widely represented) and the price of rent there was higher than in other parts. However, this was mainly due to the fact that other parts were still relatively underdeveloped at that time. The situation in 1970 already corresponded more to the mentioned duality, because there was a higher than average education level and a smaller share of workers in villa areas. The neighbourhood of Arbesovo náměstí clearly stands out from industrial Smíchov with a higher socio-economic status. If we evaluate the current state of education-based population differentiation, this pattern more or less has not change (state 2011). Today, the concentration of secondary school and university educated persons (measured by LQ) is highest in localities of intensive new residential construction (like districts of Kotlářka or Na Skalce).

Historically, the Mrázovka colony was considered to be a model of dignified workers' housing (despite efforts to save it, it was demolished at the turn of the 1970s and 1980s), Bud'ánka retained its rural character, and the emergency colony in Malvazinky was an example of housing for the poorest classes (Jungmann, 2007; Bahno Prahy, 2020). Today, many old parts of Smíchov are giving way to new development projects, and hand-in-hand with this process, its population is also changing. We are witnessing the gentrification that is characteristic for most parts of the inner city of Prague (Temelová, Novák, 2007). One of its manifestations is the increasing number of foreign nationals among the population (Czech Foreign Police, 2019) or the displacement of the socially weaker population.

The most numerous foreigners in Smíchov are Ukrainians, followed by Slovaks and Russians, which corresponds to national trends. While Russians tend to concentrate to a greater extent in areas of new residential construction (e. g. district U motolské nemocnice), Ukrainians concentrate in areas with lower quality housing stock and lower socio-economic status (e. g. district U malostranského hřbitova around Plzeňská street). Citizens of the EU-15 countries (especially France, Germany, Italy and United Kingdom) and the United States are also represented to an above-standard scale. Those in Czechia usually work as highly qualified experts ("expats") and their presence thus confirms the traditional attractiveness of some

parts of Smíchov for people with high socio-economic status – clear examples are the districts of Arbesovo náměstí, Kesnerka or Na Hřebenkách. On the other hand, the Vietnamese, the fourth largest Prague alien community (Czech Foreign Police, 2019), are represented below average in Smíchov in general.

An important indicator of the characteristics of the population is the age structure and its development over time. In the years 1869 and 1900, the age structure graph of Smíchov was closest to a pyramid-shape, from which only people at a younger productive age apparently emerged with higher values. From the words of Boháč (1923, p. 65), we can easily infer that these were mainly workers of local factories: "In regions with numerous immigrations, especially in large cities and industrial centres, many inhabitants are in the age of full physical strength, so most of them are usually individuals between 20 and 30." With regard to the inertia of Smíchov's development in the interwar period, this situation did not change much. However, the period of socialism had a significant effect on the shape of the district's population, paradoxically by prioritising the development of other areas (Temelová, Novák, 2007). Especially young families with children (moreover preferred by the communist regime) decided to change the declining industrial Smíchov for newly built housing estates corresponding to modern housing standards, while the less mobile households stayed – the elderly and the socially weak in particular (Musil, 1987; Špačková, Pospíšilová, Ouředníček, 2016). This process of selective eviction also affected other districts of the inner city and is eloquently documented by the state of the population structure on the chart for 1991, where we can see the unusually high proportions of the population in the post-productive age at first glance. At present (graph for 2019), the population has stabilised again, corresponding to similar districts of the inner city and more or less copying the national average.

References:

BEČKOVÁ, K. (2012): *Zmizelá Praha: Továrny a tovární haly, 2. díl*. Paseka, Schola ludus-Pragensia, Prague.

BOHÁČ, A. (1923): *Hlavní město Praha – Studie o obyvatelstvu*. Státní úřad statistický, Melantrich, Prague.

HORČÁKOVÁ, V., CHODĚJOVSKÁ, E., JUŘINA, P., KREJČÍ, J., LEDVINKA, V., NOVOTNÝ, M., SEMOTANOVÁ, E., ŠIMŮNEK, R. (2013): *Historický atlas měst České republiky, svazek 24*. Praha Smíchov. Historický ústav Akademie věd České republiky, Praha.

HRUŠKA, M. (2013): *Prostorové a sociální aspekty bezdomovectví – případová studie centrálního Smíchova*. Bachelor's thesis, Department of social geography and regional development, Faculty of science, Charles University.

Historical development of the population of Prague and its suburbs in the 19th century, the growth of the oldest suburbs

HRŮZA, J. (1989): *Město Praha*. Odeon, Prague.

JUNGMANN, J. (2007): *Smíchov – město za újezdskou branou*. Muzeum hlavního města Prahy, Prague.

KRÁL, J. (1946): *Zeměpisný průvodce Velkou Prahou a její kulturní oblastí*. Melantrich, Prague.

MOSCHELESOVÁ, J. (1937): *The Demographic, Social and Economic Regions of Greater Prague: A Contribution to Urban Geography*. *Geographical Review*, 27 (3): 414–429.

MÍKA, Z. (2011): *Karlín. Nejstarší předměstí Prahy*. Muzeum hlavního města Prahy, Praha.

MORKUSOVÁ, A. (2007): *Vývoj Smíchova. Od Viničních usedlostí k městskému centru*. Klub přátel starého Smíchova, Praha.

MUSIL, J. (1987): *Housing policy and the sociospatial structure of cities in a socialist country: the example of Prague*. *International Journal of Urban and Regional Research*, 11 (3): 27–36.

RATHOVÁ, A. (2014): *Revitalizace pražského Smíchova*. Bachelor's thesis, Department of social geography and regional development, Faculty of science, Charles University.

SEMOTANOVÁ, E., CÍLEK, V., DRAGOUN, Z., FROLÍK, J., CHODĚJOVSKÁ, E., KUPKA, V., LUTOVSKÝ, M. (2016): *Ottův historický atlas Praha*. Ottovo nakladatelství, Prague.

ŠPAČKOVÁ, P., POSPÍŠILOVÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M. (2016): *The Long-term Development of Socio-spatial Differentiation in Socialist and Post-socialist Prague*. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 52(6): 821-860.

TEMELOVÁ, J. (2005): *High Profile Buildings and Provision of Public Spaces. An Insight into Anděl Area in Prague*. In: Pokludová, P., Šilhánková, V. (eds.): *Conference proceedings - Public Spaces and Quality of Life in Cities*. Brno: Technical University of Brno, Faculty of Architecture.

TEMELOVÁ, J., NOVÁK, J. (2007): *Z průmyslové čtvrti na moderní městské centrum: proměny ve fyzickém a funkčním prostředí centrálního Smíchova*. *Geografie*, 112 (3): 315–333.

VOTRUBEC, C.: (1965): *Praha, Zeměpis velkoměsta*. Státní pedagogické nakladatelství, Prague.

ZELINKA, T. Č. (1955): *Pražská předměstí. Život za pražskou hradební zdí*. Orbis, Prague.

Data sources:

ARCČR 500 (2016): Databáze vektorových GIS vrstev.

Historical development of the population of Prague and its suburbs in the 19th century, the growth of the oldest suburbs

BAHNO PRAHY (2020): *Bahno Prahy aneb web o nouzových koloniích*. Online: <https://www.bahnoprahy.cz/> [cit. 22. 7. 2020]

BOHÁČ, A. (1923): *Hlavní město Praha: studie o obyvatelstvu*. Státní úřad statistický, Praha.

BOHÁČ, Z. (1976): Tisíciletý vývoj Prahy. *Historická geografie*, 14–15: 19–54.

BROŽ, J. (1899): Nejnovější a nejúplněší plán královského hlav. města Prahy, Karlína, Žižkova, Královských Vinohradů, Vršovic, Nuslí, Smíchova a nejbližšího okolí. 1:12 000. Online: http://mapy2.natur.cuni.cz:8080/geonetwork/srv/cze/catalog/search#/metadata/dc3669e-e-843d-4d9a-9b6f_batch7_layer_D1_00258_00015_300dpi [cit. 22. 7. 2020]

C. K. MÍSTODRŽITELSTVÍ (1872): *Seznam míst v království českém podle výsledků sčítání lidu z 31. prosince 1869*. C. k. místodržitelství, Praha.

C. K. MÍSTODRŽITELSTVÍ (1913): *Seznam míst v království Českém*. C.k. místodržitelství, Praha.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISSE (1885): *Podrobný seznam míst v Čechách (podle sčítání 1880)*. Alfred Hölder, Vídeň.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISSE (1893): *Podrobný seznam míst v Čechách. Nově zmapován na základě výsledků sčítání lidu ze dne 31. prosince 1890*. Alfred Hölder, Vídeň.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISE (1904): *Lexikon obcí pro království a země na říšské radě zastoupené: zpracován na základě výsledků sčítání lidu ze dne 31. prosince 1900. IX., Čechy*. C.k. statistická ústřední komise, Vídeň.

CIZINECKÁ POLICIE (2019): Interní databáze cizích státních příslušníků k 1. 1. 2018.

ČESKÁ TELEVIZE (2017): Podnikatelskou dynastii Ringhofferů zaval čas. Stopy však zůstávají. Online: <https://ct24.cesktelevize.cz/ekonomika/2102006-podnikatelskou-dynastii-ringhofferu-zaval-cas-stopy-vsak-zustavaji> [cit. 22. 7. 2020]

ČSÚ (1970): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 12. 1970. Elektronická databáze dat, upraveno podle Statistického lexikonu. Český statistický úřad, Praha. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (1980): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 11. 1980. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (1991): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 3. 3. 1991. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2001): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2011): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2019): Obyvatelstvo a rozloha katastrálních území Prahy 2000–2019. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2020): Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v urbanistických obvodech Prahy k 31. 12. 2019, Český statistický úřad, Praha.

ČÚZK (2020): Originální mapy stabilního katastru 1836–1843. 1:2 880. Český úřad zeměměřický a katastrální, Praha. Online: <https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html> [cit. 22. 7. 2020]

HURTIG, A. (1891): Polohopisný plán hlavního města Prahy. 1:4 000. Dostupný z: <http://www.chartae-antiquae.cz/cs/maps/19904> [cit. 22. 7. 2020]

IPR (2020): Archiv leteckých snímků (Ortofotomap). Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy, Praha. Online: <https://app.iprpraha.cz/apl/app/ortofoto-archiv/> [cit. 22. 7. 2020]

PALACKÝ, F. (1848): *Popis království Českého: čili Podrobné poznamenání všech dosavadních krajůw, panství, statkůw, měst, městeček a vesnic, někdejších hradůw a twrzí, též samot a zpustlých osad mnohých w zemi České, s udáním jejich obyvatelstwa dle popisu r. MDCCCLIII vykonaného.* J. G. Kalve, Praha.

PŘÍSPĚVATELÉ OPEN STREET MAP (2020): Databáze vektorových GIS vrstev. Online: openstreetmap.org [cit. 22. 7. 2020]

ŘSCP (2020): Cizinci v Česku. Interní anonymizovaná databáze. Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Praha.

SEKYRA GROUP (2020): Smíchov City – sever. Tradice a budoucnost. Online: <https://sekyragroup.cz/pages/developersky-projekt-praha5-smichov-city-sever> [cit. 22. 7. 2020]

STATISTICKÝ LEXIKON (1934): *Statistický lexikon obcí v Republice československé. Na základě sčítání lidu z 1. prosince 1930. Díl I. Čechy.* Praha, Orbis.

STATISTICKÝ LEXIKON OBCÍ ČSSR 1965 (1966): Podle správního rozdělení 1. ledna 1965, sčítání lidu, domů a bytů 1. března 1961, SEVT, Praha.

Historical development of the population of Prague and its suburbs in the 19th century, the growth of the oldest suburbs

STATISTICKÁ KOMMISSE KRÁL. HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1895): *Poměry příbytečné v královském hlavním městě Praze a ve spojených s městskou statistickou komisí obcích, zejména v Karlíně, na Smíchově, na Královských Vinohradech a v Žižkově, jakož i v jiných pěti obcích sousedních dle výsledků popisu ze dne 31. prosince 1890.* Statistická kommise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STATISTICKÁ KOMMISSE KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1906): *Sčítání lidu v Král. hlav. městě Praze a obcích sousedních provedené 31. prosince 1900. Díl II, oddělení II. Poměry příbytečné v Praze.* Statistická kommise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STATISTICKÁ KOMISE KRÁLOVSKÉHO HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1911): *Hlavní výsledky popisu obyvatelstva ze dne 31. prosince 1910 v král. hlav. městě Praze a obcích okolních.* Statistická komise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ (1934): *Sčítání lidu v Republice československé ze dne 1. prosince 1930. Díl I. Růst, koncentrace a hustota obyvatelstva, pohlaví, věkové rozvrstvení, rodinný stav, státní příslušnost, národnost, náboženské vyznání.* Státní úřad statistický, Bursík a Kohout, Praha.

STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ A MINISTERSTVO VNITRA (1955): *Statistický lexikon obcí Republiky československé.* Státní úřad statistický a ministerstvo vnitra, Praha.

STAVEBNÍ ÚŘAD ODBOR II (1909–1914): *Orientační plán Prahy a obcí sousedních.* Praha, 1:5 000. Online: <http://chartae-antiquae.cz/cs/maps/22529> [cit. 22. 7. 2020]

URRLAB (2013): *Administrativní hranice katastrálních území Hlavního města Prahy 1921-2011.* Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Urbánní a regionální laboratoř, Praha. Online: <http://www.historickygis.cz/shp-vrstvy> [cit. 22. 7. 2020]